

Poučna ustvarjalna zgodba

DETEKTIVA VILI IN NIKOLETA NA GRADU KROMBERK

Ilustrirala in zasnovala
Nataša Gregorič

Ilustrirala in zasnovala
Nataša Gregorič

Poučna ustvarjalna zgodba

DETEKTIVA
VILI IN NIKOLETA
NA GRADU
KROMBERK

goriški muzej

To sta Vili in Nikoleta, brat in sestra. Na svojem podstrešju sta odkrila velik star zaboj. Radovednost je bila prevelika, in tako sta ga odprla. V zaboju je bilo ogromno starih fotografij gradu, predmeti, ki jih nista še nikoli videla, dve kapi in veliko povečevalno steklo. "Detektivska roba! Točno to bova potrebovala, če hočeva odkriti, kje je ta grad," je modroval Vili. "Obrni fotografijo!" mu je nagajivo rekla sestra.

Zadaj je pisalo: Grad Coronini Cronberg, avgust 1938 – moji preljubi Julijani.

"To je najina pranona!" je vzhičeno zakričal Vili.

Brž sta odhitela do svoje prababice. Nasmejala se je, ko ju je videla s kapo na glavi: "Dolgo sta potrebovala, da sta odkrila tisti zaboj na podstrešju."

"Nona, kje je ta grad Kromberk? Zakaj imaš toliko predmetov in fotografij?"

"Vesta, draga moja, nekoč sem tudi jaz živela na gradu Kromberk. Skupaj s prijateljem Viljemom sva se velikokrat igrala detektiva. Koliko vogalov sva obrnila. Koliko skritih kotičkov pregledala. Prelepo otroštvo sem imela na tem gradu."

Vili in Nikoleta sta nepremično poslušala babico, ko jima je pripovedovala.

"Davno, pred mnogimi časi je ta grad pridobil Viljemov prednik, ki je prišel iz daljnega kraja Berbenno v Italiji. Pozneje je postal še grof in pridobil je plemiški naziv Coronini von Cronberg. Kromberk – tako se še danes imenujeta vas in grad."

"Kako pa, da ne živiš več tam?" je radovedno prekinil Vili.

"Prišla je prva, nato še druga vojna. Grad so požgali in porušili. Viljem je grad potem še enkrat obnovil, a so tik zatem spremenili mejo in kmalu je to postal muzej ..."

Babica je utihnila in čez čas dejala: “Pojdita in poiščita Coroninijev grb! Na njem sta lev in dvoglavi orel. Preglejšta koticke. Proučita slike v grajskih sobanah. To bo vajina naloga, da bosta prava detektiva. Tehnike bosta osvojila mimogrede!”

Strinjala sta se, da bosta babici prinesla dokaze, da je Viljemov družinski grb še na gradu in da so tisti skriti koticke še vedno izziv. Nikoleta je dodala: “Plemenita bova in skrbna, častitljivo bova odkrivala in razkrivala dokaze, ne bova se jih dotikala ali premikala.”

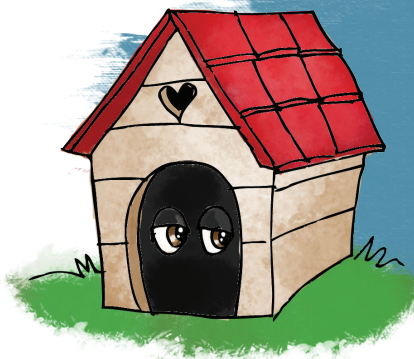
“Za sabo ne bova puščala prstnih odtisov ali še kaj hujšega!”

”Tehnika je pomembna,” je zaključil Vili.

Dobila sta načrt sedanjega Gradu Kromberk, in tako se začne ta detektivska ustvarjalna zgodba. V zadnjem hipu se jima je pridružil še kužek – pomagač Nini. Bodi pozoren, pomagal bo tudi tebi.

LEGENDA

Poskusi doma

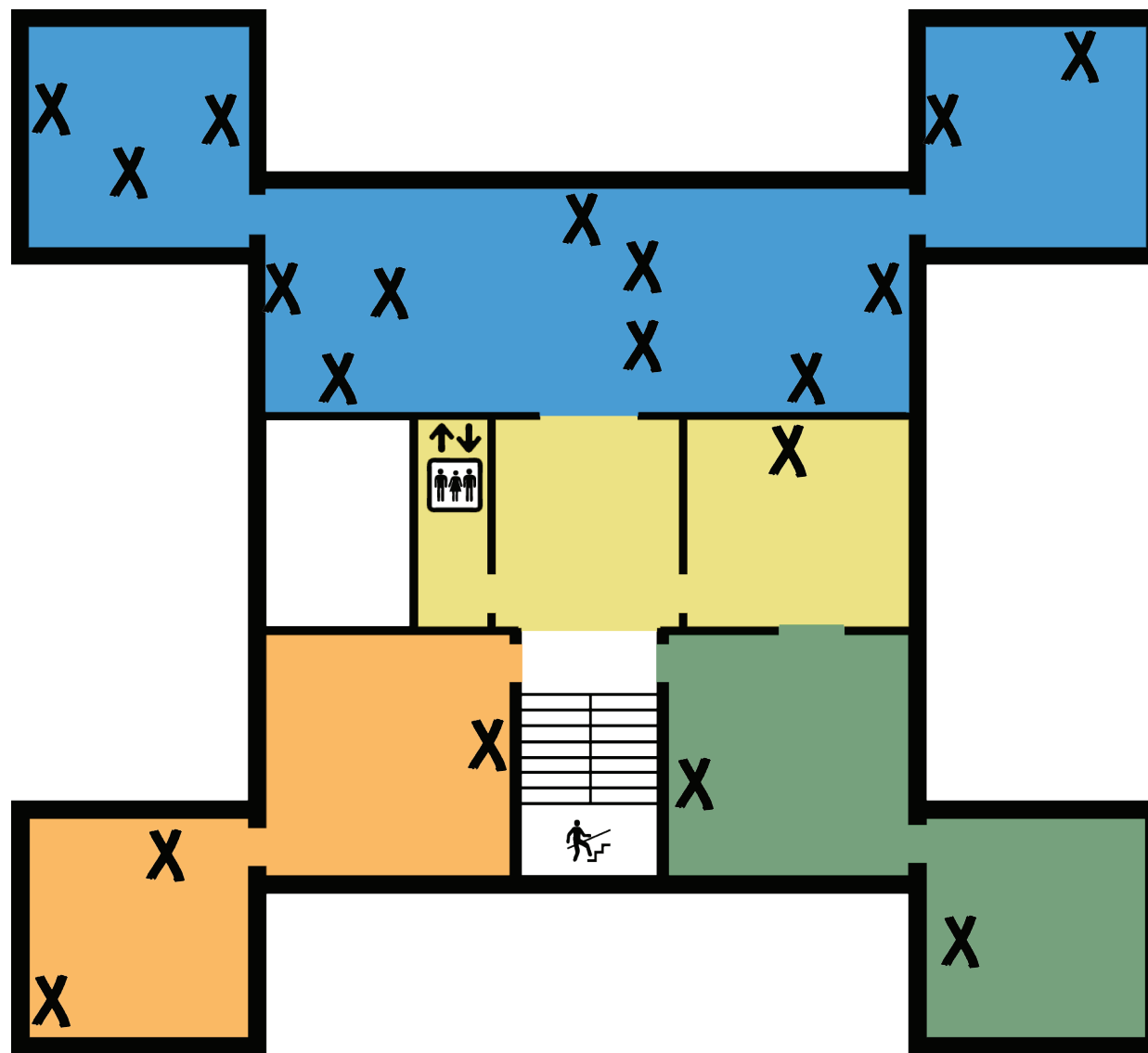
Potrebuješ pomoč

Prvo nadstropje
Grad Kromberk

- Galerija starejše likovne umetnosti
- 19. stoletje
- 19.-20. stoletje
- Galerija primorskih likovnih umetnikov
- Sledi o umetnini

PRIPOROČILA DETEKTIVOV V MUZEJU

- 1. MANJ JE VEČ** – Osredotoči se na manjše število umetniških del in jih natančno opazuj. Ni nujno, da si jih ogledaš v enem dnevu. Vzemi si čas. *Z nakupom knjižice Detektiva Vili in Nikoleta na Gradu Kromberk imaš pri naslednjem obisku s predložitvijo knjižice brezplačen vstop.
- 2. DOGODIVŠČINA** – Ta knjižica ti bo v pomoč, da boš po zbirki na Gradu Kromberk lahko vodil svojo družino in prijatelje. S knjižico bo odkrivanje prava dogodivščina!
- 3. ODPOČIJ SE** – Detektivsko delo zahteva tudi počitek in čas za razmislek pri zahtevnejših nalogah. Poišči si detektivsko blazino, mogoče pa ti bo zaradi tega zornega kota naloga lažja.
- 4. ZAPOMNI SI** – Najboljši detektivi ne puščajo prstnih odtisov in drugih sledi (papirčki, žvečilni, plastenke, robčki, čačke itd.) ter se razstavljenih umetnin ne dotikajo. Pomagaj nam ohraniti muzejske umetnine!

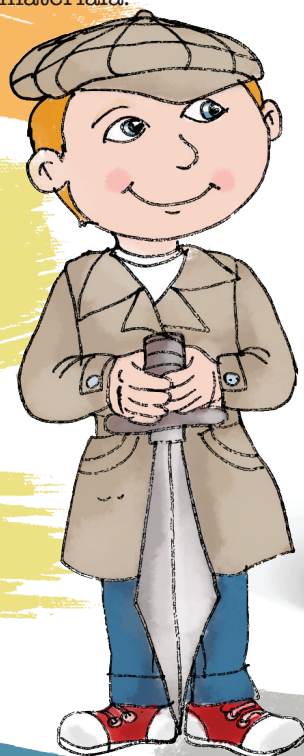

1.

Likovno umetnost delimo na tri glavne zvrsti:

V tem gradu, ki spada k arhitekturi, hranimo umetnine, ki sodijo v slikarstvo in kiparstvo. Kaj je značilno za kiparstvo? V kiparstvu se izdeluje kipe iz različnih materialov: les, kovine, plastika itn., uporabljajo se različne tehnike: vlivanje, dodajanje in odzemanje materiala.

Kiparstvo je bilo že v zgodovini prilagojeno arhitekturi. V obdobju pozne gotike so oltarje velikokrat izdelovali iz lesa. Kakšen material je to? Les je občutljiv na vlago, ogenj, vodo, mrčes in objestne ljudi, zato se je v preteklosti slabo ohranil. Pomembno je, da ga negujemo in skrbimo zanj. V Goriškem muzeju za les skrbijo konservatorji-restavratorji.

GALERIJA STAREJŠE
LIKOVNE UMETNOSTI

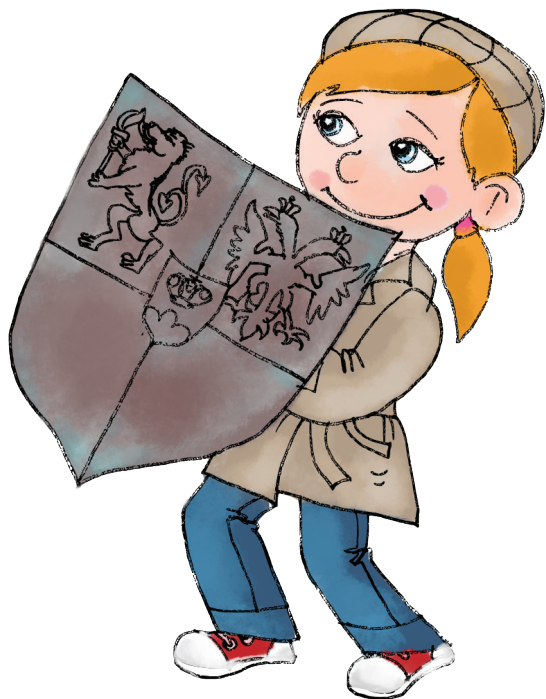
OKROG 1521

NABOŽNI - SV.
PAVEL

ZVRST
KIPARSTVO

1.

AVTOR: neznan
NASLOV: Sv. Pavel
MOTIV: nabožni - Sv. Pavel
TEHNIKA: les
ČAS: okrog 1521

By: Saliko [CC BY 3.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>), from Wikimedia Commons]

Doriši, kar manjka spodnjemu kipu svetega Pavla. Pomagaj si s fotografijo na levi.

LES

2.

Kaj upodablja slikarstvo?

Glede na upodobljeno temo delimo slikarstvo na nabožno in posvetno. Pri nabožnem slikarstvu, kot je to na desni, lahko vsebina pripada različnim religijam in upodablja bogove, svete osebe, določene obrede, vsebine svetih besedil, prizore iz zgodovine določene vere, svetišča ...

Pri nas je to večinoma krščanska umetnost. V zgodovini umetnosti je v slikarstvu bila najpogostejša tehnika upodabljanja olje na platno. Barve so nekoč slikarji mešali sami, danes pa se jih lahko kupi.

višina 237 cm
širina 130 cm

Avtor

Giulio Quaglio (1668-1751)
Giulio Quaglio je bil baročni umetnik iz Lombardije. Posvečal se je nabožnemu slikarstvu v tehniki freske in olja na platnu. Delal je na Furlanskem, Goriškem pa tudi na Kranjskem in Štajerskem. Poslikal je strop goriške stolnice, ki je bil uničen med prvo svetovno vojno, in strop stolnice v Ljubljani.

GALERIJA STAREJŠE
LIKOVNE UMETNOSTI

ZAČETEK 18.
STOLETJA

NABOŽNI - MARIJA Z
DETETOM IN SVETNIKI

ZVRST
SLIKARSTVO

2.

AVTOR: Giulio Quaglio (1668-1751)
NASLOV: Mati božja z detetom in svetniki
MOTIV: nabožni - Marija z detetom in svetniki
TEHNIKA: olje na platno
ČAS: začetek 18. stoletja

BARVE

HLADNE

TOPLE

Pobarvaj samo s toplimi barvami,
kakor so na levi sliki. Mrzle barve
izpusti. Kaj se ti zdi?

OLJE NA PLATNO

3.

Kako razčlenimo likovno delo?

Vsaka razčlenitev umetniškega dela se začne z natančnim opazovanjem.

Pri tem ugotavljamo zgodovinske podatke (avtor in čas nastanka), motiv in obdobje, v katerem je umetnina nastala. Tema likovnega dela nam pove, od kod je umetnik jemal svoj navdih za umetnino: iz mitologije, vsakdanjega življenja, zgodovine, sv. pisma, domišljije ...

Lahko pa ugotavljamo tudi, kako je delo oblikovano: tehnika, materiali, dimenzije itn.

Kdaj? Kdo?
Motiv? Tema? Tehnika?
Čas?

GALERIJA STAREJŠE
LIKOVNE UMETNOSTI

OKROG 1830

MOTIV
NABOŽNI - MARIJA Z
DETETOM

SLIKARSTVO

3.

AVTOR: Jožef Tominc (1790–1866)
NASLOV: Marija z jezusom
MOTIV: nabožni - Marija z detetom
TEHNIKA: olje na platno
ČAS: okrog 1830

Poišči fotografijo,
na kateri sta
upodobljena mama in
otrok.

S pomočjo starša ali
skrbnika izbrskaj
vse, kar potrebuješ za
razčlenitev
fotografije.

Kaj meniš, da se
dogaja na fotografiji?
Kako se je počutil
otrok?

Kaj bi pa mama
odgovorila?

OLJE NA PLATNO

AVTOR:
NASLOV:
MOTIV:
SNOV:
TEHNIKA: FOTOGRAFIJA
ČAS:

(Tukaj prilepi fotografijo)

4.

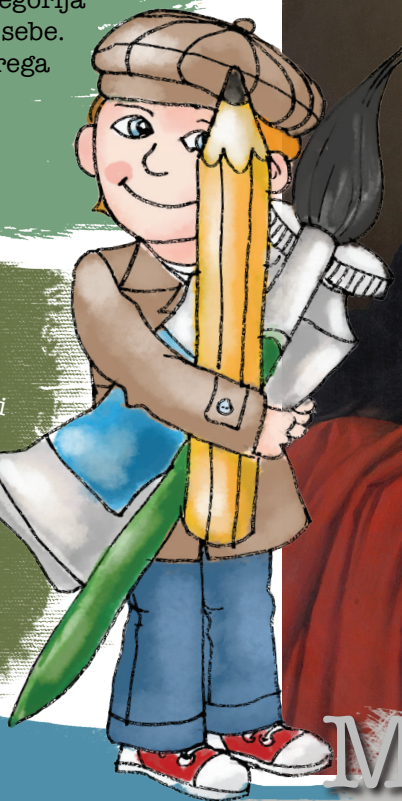
Portret

Portret je umetniška upodobitev osebe, navadno s poudarkom na njegovi osebnosti in razpoloženju. Glede na število upodobljenih oseb je lahko samostojni, dvojni ali skupinski. Delimo jih še na celopostavne (upodobljena je cela oseba), dopasne in doprsne. Posebna kategorija portreta je tudi avtoportret, kjer avtor upodobi sebe. Najzgodnejši ohranjeni portreti prihajajo iz starega Egipta, v Evropi pa iz antične Grčije in Rima.

Jožef Tominc (1790-1866)

Jožef Tominc je bil goriški umetnik, ki je zaslovel s portretnim slikarstvom. Več let je preživel v Rimu, kjer se je šolal. Delal je v Gorici, v Ljubljani in predvsem v Trstu, ki je bil v tistem času zelo bogato mesto s pristaniščem. Tominčevi naročniki so bili premožni meščani, trgovci, politiki in plemiči različnih narodnosti.

AVTOR

MOTIV

19. STOLETJE

OKROG 1840

PORTRET

SLIKARSTVO

4.

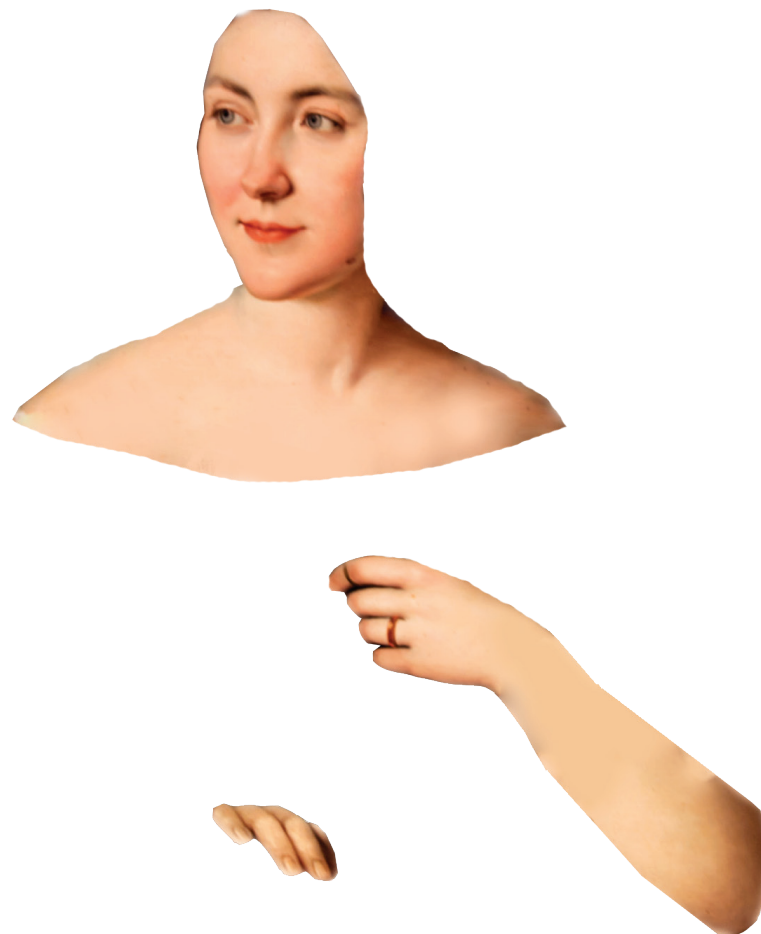
AVTOR: Jožef Tominc (1790-1866)
NASLOV: Portret Giuseppine Dennler
MOTIV: meščanski portret
TEHNIKA: olje na platno
ČAS: okrog 1840

Kako bi narisal
danes njen portret?
Kako bi bila oblečena?
Kakšen nakit?
Pohištvo?

OLJE NA PLATNO

5.

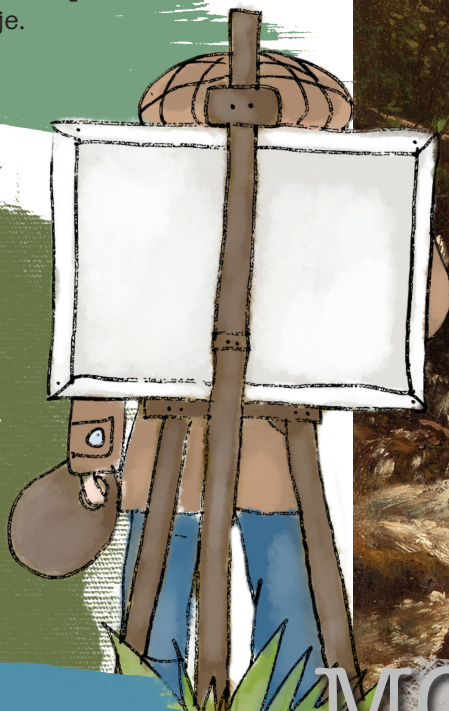
Gorska krajina

Krajina ali pejsaž je upodobitev, na kateri je najpomembnejša pokrajina. Delimo jo na več vrst. Urbani krajini sta veduta in panorama (pogled na mesta, trge ali ulice), med neurbanimi krajinami pa so gorski, gozdni ali morski pejsaži. Včasih so na njej upodobljeni tudi ljudje, vendar je njihova vloga tu manj pomembna. Tudi prve prave krajine so nastale v času antične Grčije.

Avtor

Anton Karinger (1829–1870)

Anton Karinger, sin bogatega ljubljanskega trgovca, je s svojimi risbami zbudil pozornost že kot dijak. Slikarstvo je študiral na Dunaju in v Münchnu, slikal pa je predvsem krajino. Služil je kot vojaški oficir, zato je veliko potoval po Italiji, Dalmaciji, Črni gori, zadnja leta pa je preživel v Ljubljani.

MOTIV

19. STOLETJE

DRUGA POLOVICA
19. STOLETJA

GORSKA KRAJINA

SLIKARSTVO

5.

AVTOR: Anton Karinger (1829–1870)
NASLOV: Gorski potok
MOTIV: gorska krajina
TEHNIKA: olje na lepenko
ČAS: druga polovica 19. stoletja

Anton Karinger je večkrat naslikal tudi veduto Bleda, ta je iz druge polovice 19. stoletja.

Kaj na zgornji sliki ne spada v motiv, česa ne boš našel na originalni umetnini? Zakaj?

OLJE NA PLATNO

6.

Mestna veduta

Veduta je italijanska beseda za pogled, razgled in označuje motiv kraja, mest, trgov, znamenitosti in arhitekturnih posebnosti. Glede na način umetnikove predstavitve delimo veduto na realistično (kakršna je v resnici) in idealistično (kakršno si domišlja, da bi bila, popolna ali nepopolna).

Avgusta Šantel ml. (1876-1968)

Avgusta Šantel je odraščala v Gorici, v družini, kjer sta bili likovna umetnost in glasba na prvem mestu. Njena mati je bila slikarka in pianistka, ki je svoje otroke vzgajala v ljubezni do umetnosti. Avgusta je obiskovala slikarske šole na Dunaju in v Münchnu, po poklicu pa je bila učiteljica. Slikala je predvsem krajine in tihožitja.

Avtor

MOTIV

19.-20. STOLETJE

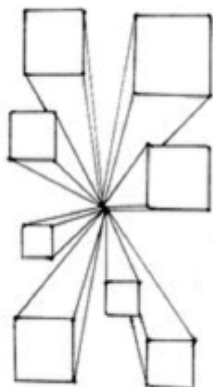
OKROG 1900

MESTNA VEDUTA

SLIKARSTVO

6. AVTOR: Avgusta Šantel (1876–1968)
NASLOV: Meščanska vila v Gorici
MOTIV: mestna veduta
TEHNIKA: akvarel na papir
ČAS: okrog 1900

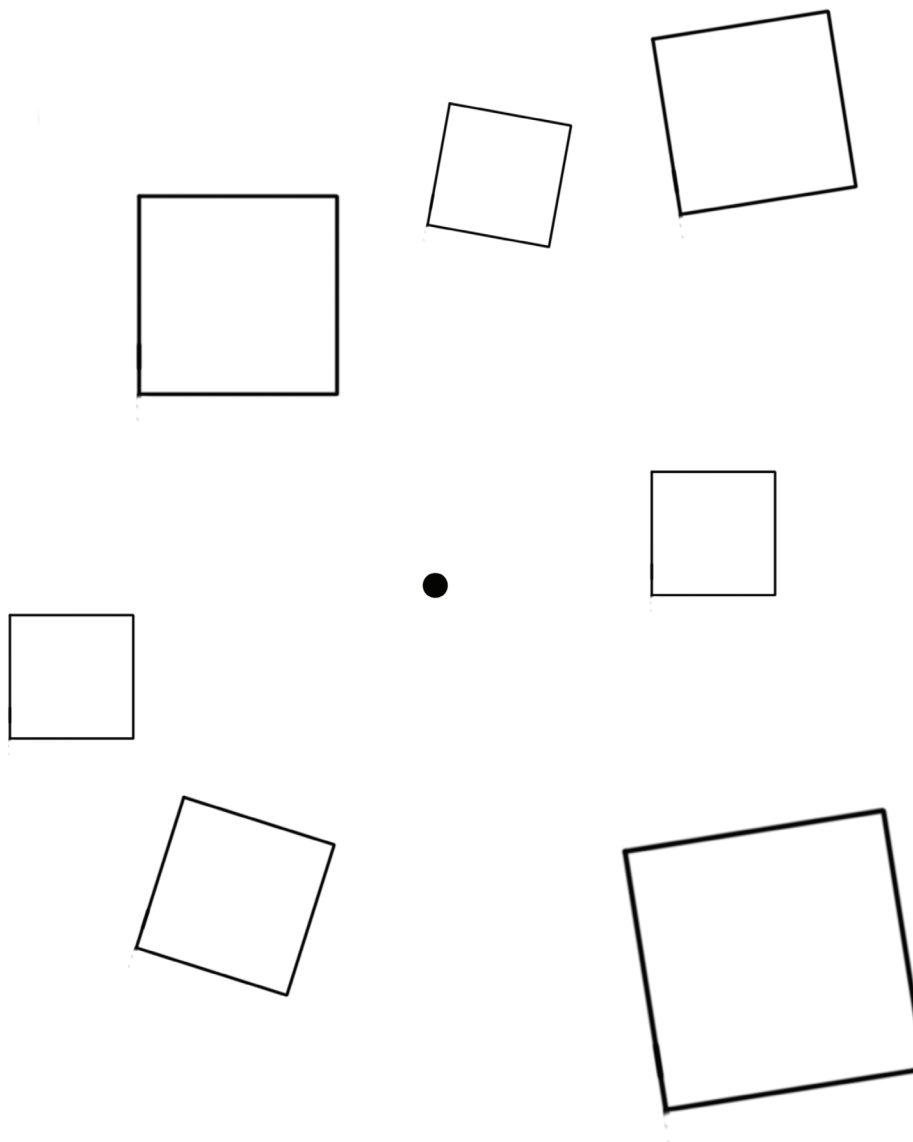

Natreniraj perspektivo,
tako da povežeš robove
oblik (kvadratov) v
stičišče ene točke.
Spidermanov pogled
na nebotačnike spodaj,
kajne?

Lahko narišeš več variant
tudi z drugimi oblikami
(krogla, trikotnik itd.).

AKVAREL NA PAPIR

7.

Tihožitje

Tihožitje je upodobitev razpostavljenih negibnih stvari, kot so cvetje, glasbila, divjačina, posodje ... Glede na upodobljene stvari govorimo o tihožitjih s predmeti: nežive narave (najrazličnejši predmeti, od posodja in instrumentov do knjig, nakita itd.), mrtve narave ter tistih s pritajenim življenjem (lovska ali ribiška, cvetlična, sadna ali povrtninska tihožitja). Velikokrat je tudi kombinacija vsega naštetega.

Avtor

Veno Pilon (1896-1970)
Ajdoški slikar Veno Pilon je moral že takoj po maturi v avstro-ogrsko vojsko, saj se je začela prva svetovna vojna. V Rusiji je postal vojni ujetnik, ko se je vrnil domov, se je posvetil slikarstvu. Študiral je v Pragi, v Firencah in na Dunaju, večino življenja pa je preživel v Parizu, kjer se je posvečal tudi fotografiji.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1923

MOTIV
TIHOŽITJE

SLIKARSTVO

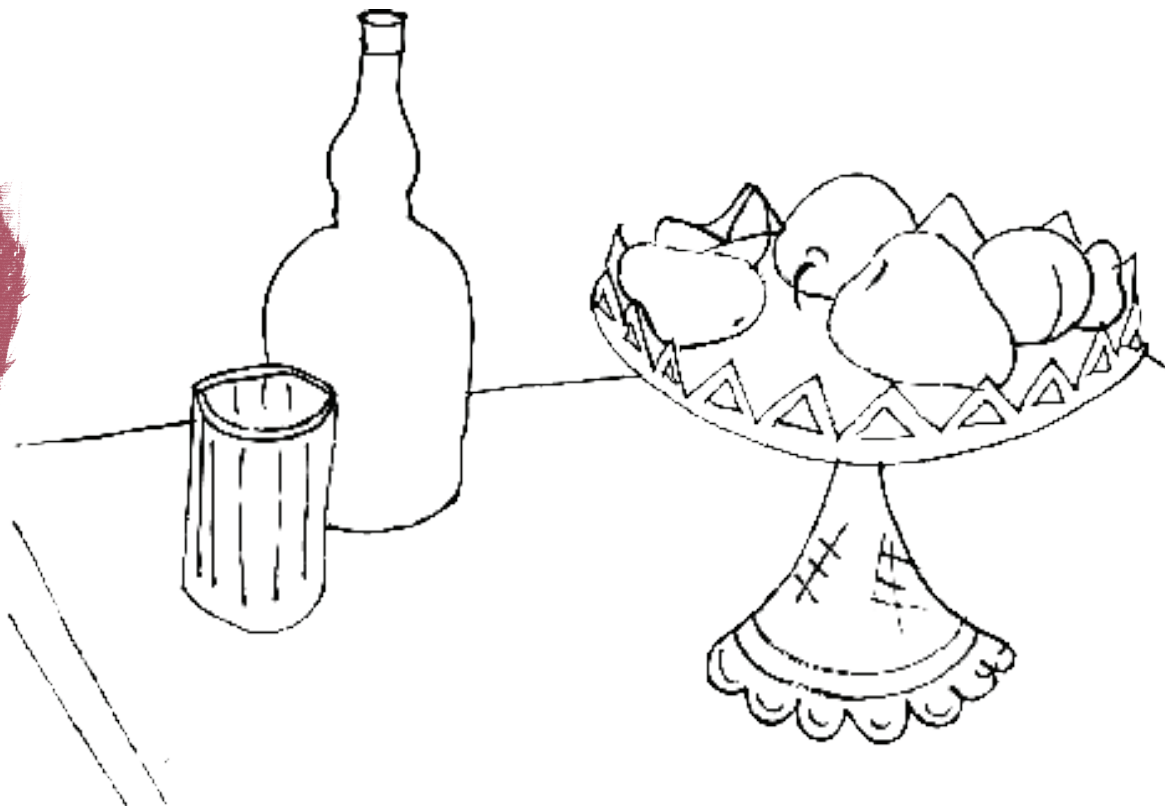
7.

AVTOR: Veno Pilon (1896–1970)
NASLOV: Tihožitje
MOTIV: tihožitje
TEHNIKA: olje na platno
ČAS: 1923

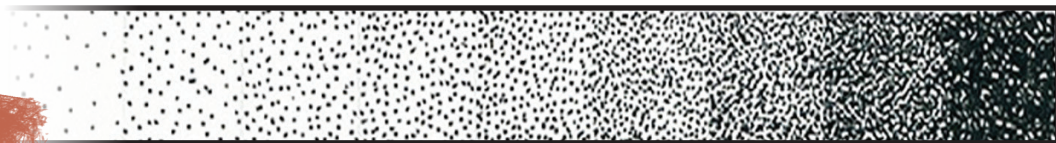

... Tu lahko uporabiš flomastre. Preizkusi!
Zabavno je in glasno!
Pointilizmu je pomembna celota,
ne podrobnosti.

Pika, pika, pikica, to
bo lepa slikica!
Za tehniko pointilizem
si moraš vzeti čas.
Potrpežljivo rišemo
piko za piko,
pomembno je,
da so res pike.
Senčimo z gostoto pik
in obratno, mešamo
lahko tudi barve med
seboj oziroma pike.

OLJE NA PLATNO

8.

Avtoportret

Avtoportret je upodobitev ustvarjalca samega, ki nastane z risanjem, slikanjem, fotografijo, kiparjenjem ali drugo likovno tehniko. Prvi prepoznavni avtportreti so znani od srednjega veka naprej. Večje število avtportretov je nastalo od renesanse do danes. V zgodovini umetnosti so številni ustvarjalci uporabljali sebe kot osnovni motiv.

Avtor

Avgust Černigoj (1898-1985)

Avgust Černigoj se je rodil v Trstu, leta 1922 je šel na umetniško akademijo v München, pomembno pa je nanj vplivala šola Bauhaus v Weimarju s takrat najbolj naprednimi idejami v umetnosti. Preživel je s poučevanjem in dekoracijo ladij. Njegova najpomembnejša dela so nastala v okviru smeri z imenom konstruktivizem.

MOTIV

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

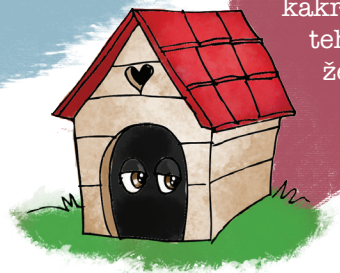
1926?

AVTOPORTRET

RISBA

8.

AVTOR: August Černigoj (1898–1985)
NASLOV: Avtoportret
MOTIV: avtoportret
TEHNIKA: svinčnik, barvni svinčnik,
kolaž
ČAS: 1926?

Izdelaj
avtoportret,
v
kakršnikoli
tehniki
želiš.

SVINČNIK, BARVNI SVINČNIK,
KOLAŽ

9.

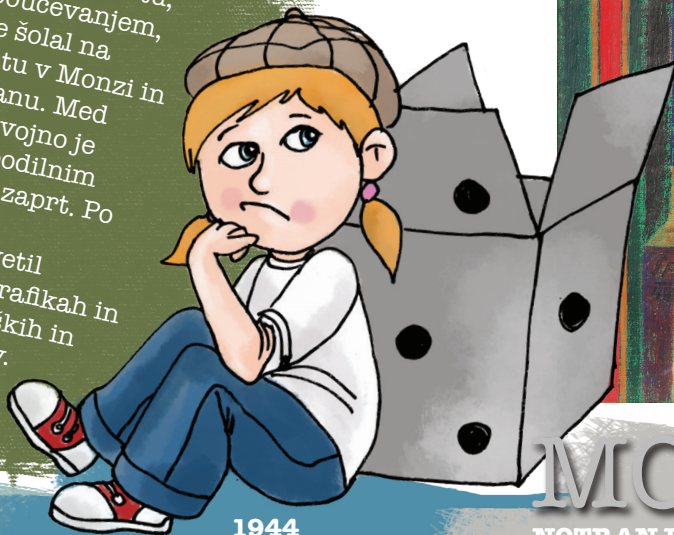
Notranjščina/Interier

Motiv notranjščine prostora, hiše itd. se je najprej uporabljal kot ozadje portretu ali tihožitju. Kasneje je postal samostojni motiv. Za upodabljanje notranjščine (interierja) je značilna človekova prisotnost, kot prizor, v katerem se odvija življenje. Slikarji so uporabljali tudi trike z ogledali, v katerih se je bil odsev dela notranjosti.

Avtor

Lojze Spacal (1907-2000)

Lojze Spacal se je rodil v Trstu, preživel je s poučevanjem, zraven pa se je šolal na umetniškem inštitutu v Monzi in akademiji v Milanu. Med drugo svetovno vojno je sodeloval z osvobodilnim gibanjem in bil tudi zaprt. Po vojni se je popolnoma posvetil umetnosti, znan je po grafikah in slikah značilnih kraških in morskich motivov.

1944

MOTIV

NOTRANJŠČINA/INTERIER

SLIKARSTVO

9.

AVTOR: Lojze Spacal (1907-2000)

NASLOV: Variete - Finale

MOTIV: notranjščina/interier

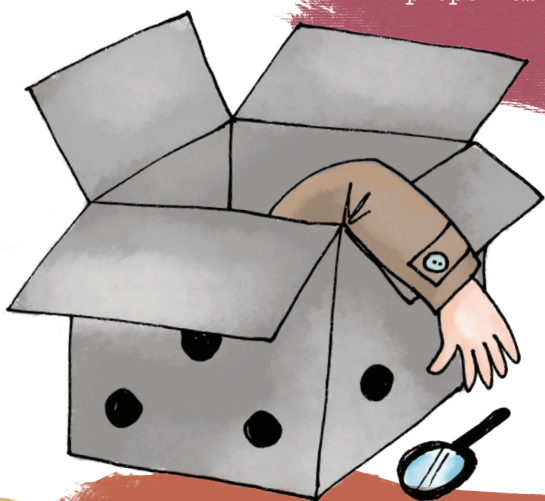
TEHNIKA: olje na platno

ČAS: 1944

Za igranje potrebuješ kocko papir in svinčnik. S prvim metom narišeš obraz. Drugi met so oči, tretji je nos in četrti so usta. Lahko igraš sam ali v družbi, bo še bolj zabavno. Vsak vrže enkrat!

Potem lahko portrete razstaviš in ugotoviš, če koga prepoznaš v njih.

OLJE NA PLATNO

	1. met	2. met	3. met	4. met

10.

Žanr

Žanr je upodabljanje prizorov iz vsakodnevnega življenja ljudi. Glede na tematiko ga delimo na: portretni žanr (upodobitve ljudi pri njihovem delu) in čiste žanrske prizore, v katerih nastopajo predvsem anonimni, le s stanovsko pripadnostjo zaznamovani protagonisti. Glede na različne družbene razrede ločimo meščanski, kmečki ali aristokratski žanr. Glede na stanovsko pripadnost pa poznamo lovski, vojaški, glumaški. Kadar so prizori postavljeni v krajino, govorimo o žanrskem prizoru v krajini.

Avtor

Tone Kralj (1900-1975)
Tone Kralj se je rodil v Dobropoljah na Dolenjskem, šolal se je na likovni akademiji v Praži in se izpopolnjeval na Dunaju, v Parizu, Benetkah in Rimu. Z bratom Francetom sta bila med začetniki ekspresionistične umetnosti na Slovenskem. Na Priorskem se je posvetil cerkvenemu stenskem slikarstvu, poslikal je okoli 50 cerkva.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

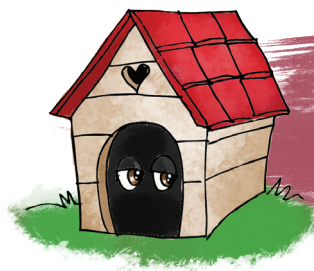
1949

MOTIV
KMEČKI ŽANR

KIPARSTVO

10.

AVTOR: Tone Kralj (1900-1975)
NASLOV: Sejalec
MOTIV: kmečki žanr
TEHNIKA: les
ČAS: 1949

Sledi spodnjim fotografijam in si naredi model za risanje človeških gibov.

Potrebuješ: žico, aluminijasto folijo, flumaster, škarje

Zarišeš - Vrežeš - Oviješ z rokami okrog žice - Modeliraš - Po potrebi dodaš aluminijasto folijo

11

Karikatura

Karikatura odkriva in poudarja napake, popači, zabavno prikaže lastnosti neke osebe, stanja ali dogodka. V portretni karikaturi se risar poglobi v bistvo človeka, ki ga portretira, v njegove telesne in značajске posebnosti. Risba mora biti tako dobra, da lahko portretiranca enostavno prepoznamo.

Avtor

Robert Hlavaty (1897-1982)
Robert Hlavaty je bil po rodu Čeh, odraščal pa je v Trstu. Želel se je posvetiti likovni umetnosti, vendar je zaradi staršev študiral medicino in postal zobozdravnik. Risal in slikal je že v srednji šoli in se temu posvečal ob službi vse življenje. Svoja dela je tudi objavljaj, bil je spreten karikaturist, vinjetist in ilustrator.

11.

AVTOR: Robert Hlavaty (1897-1982)
NASLOV: Sin transit aetas et gloria
MOTIV: karikatura/avtoportret
TEHNIKA: tuš na papir
ČAS: 1977

Prepoznaš,
v čem se
razlikujejo ta
umetniška dela?
Po tehniki ali po
motivu?

1.

3.

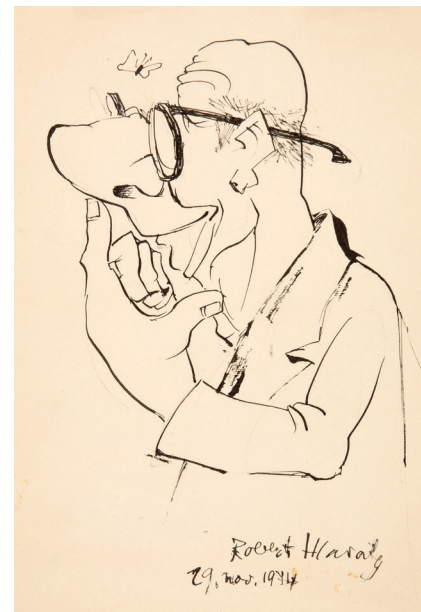
1, 2, 4 iz zbirke Goriškega
muzeja.
3 iz zbirke Koroške galerije
likovnih umetnosti.

TUŠ NA PAPIR

1.

2.

4.

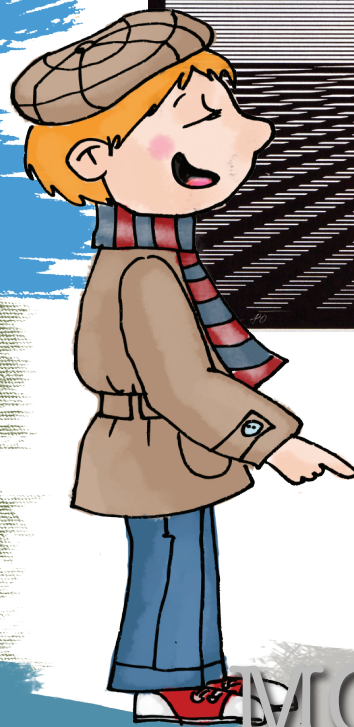
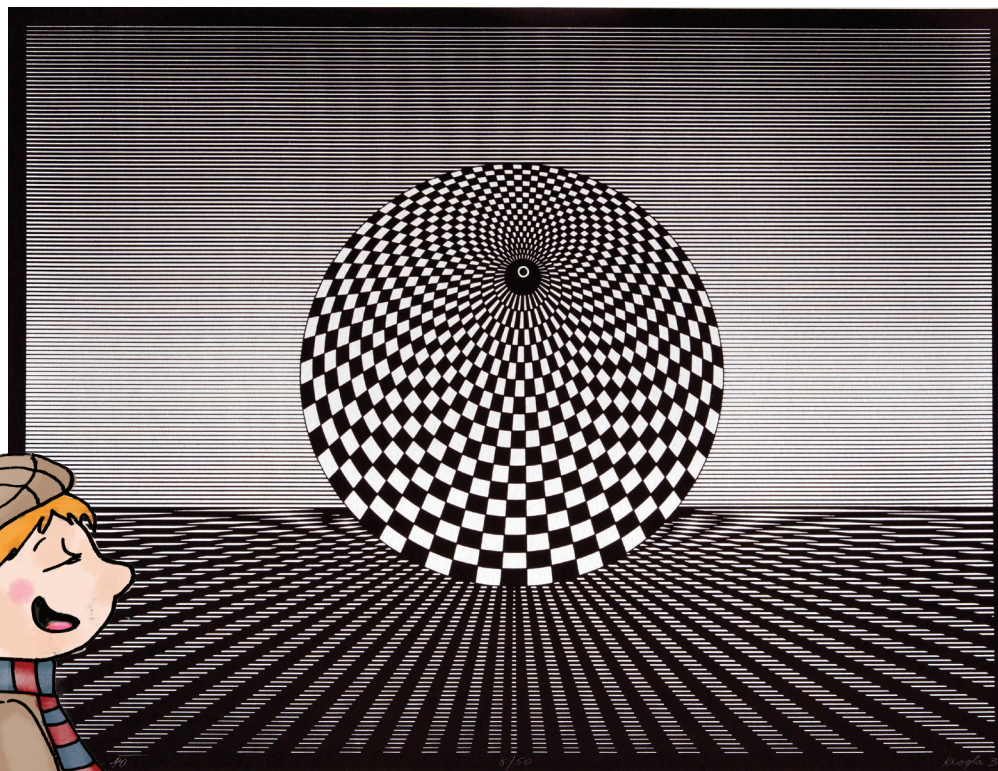
12.

Nepredmetni motiv - abstraktna umetnost

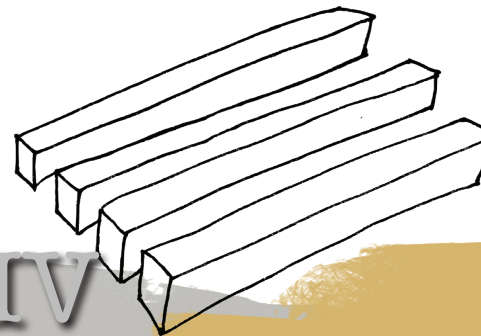
Abstrakcija pomeni odmik od realnosti in je nasprotje predmetni umetnosti. Izraz abstrahiranje pomeni nekaj odvzeti, odmisлити. V procesu nastajanja lahko umetnik izbrano podobo poenostavi in si zanjo izmisli novo, drugo obliko, drugačen izraz, svojstveno barvo. Posebna smer, ki se razvije znotraj abstraktne umetnosti, je optična umetnost ali Op art, kjer lahko z geometričnimi vzorci in barvami ustvarjamo optične iluzije. Na takšnih slikah se pogosto pojavljajo različna barvna nasprotja oziroma kontrasti.

Avtor

Nedeljko Pečanac (1938)
Nedeljko Pečanac se je rodil v Drvarju (Bosna), študiral je na ljubljanski akademiji, v Narodni galeriji je nato delal kot restavrador. Po prihodu v Novo Gorico je začel poučevati likovni pouk v Solkanu in Tolminu. Leta 1969 je skupaj z drugimi slovenskimi in italijanskimi umetniki ustanovil mednarodno skupino ZKGO.

4

3

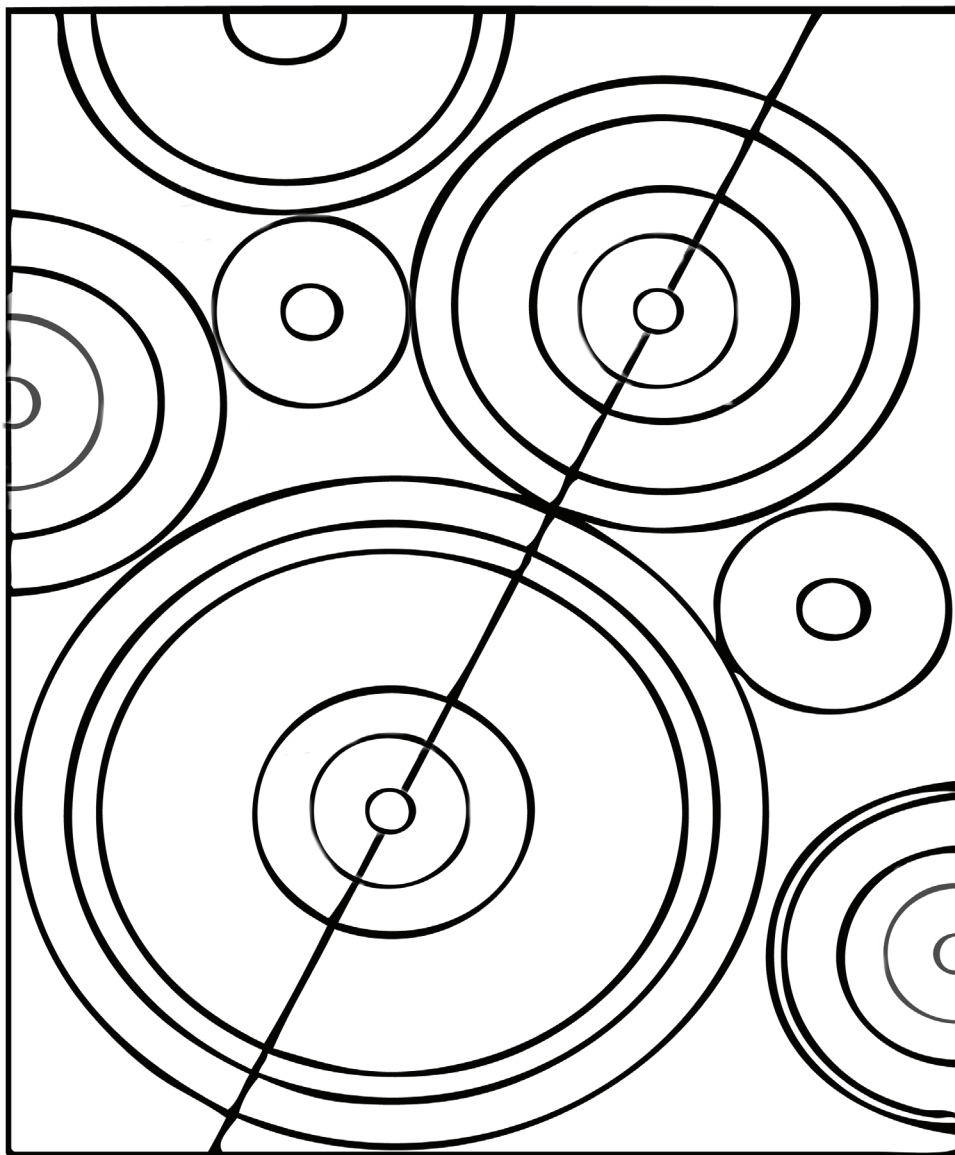
12.

AVTOR: Nedeljko Pećanac (1938)
NASLOV: Krogla B
MOTIV: nepredmetni
TEHNIKA: sitorisk na papir
ČAS: 1980

Tako kot tvorita
črna in bela barva
najmočnejši svetlo-
temni kontrast, tako
tvorijo rumena,
rdeča in modra
najmočnejši kon-
trast barvnega tona.
Če barve med seboj
ločimo z belimi ali
črnimi črtami, se
njihov posebni
karakter okrepi.

SITOTISK NA PAPIR

13

Fantazijska pokrajina z živalskimi motivi

Med krajine, ki ne izvirajo iz realnega sveta, štejemo tudi fantazijsko pokrajino, ki nastaja (ali: se rojeva) iz avtorjeve domišljije. V njej se velikokrat pojavlja tudi motiv živali. Ta je v umetnosti poznan že od prazgodovine, ko je človek živali upodabljal v jamah. Ptice simbolizirajo svobodo, lepoto in prefinjenost. Lastovke, ki jih je upodobil avtor, so prinašalke pomladi, čuk, ki sedi na žici ali veji, pa je predstavnik iz rodu sov, ki živi v naših krajih in simbolizira tako pozitivne kot negativne lastnosti.

Avtor

Vladimir Makuc (1925-2016)
Vladimir Makuc se je rodil v Solkanu, po študiju na likovni akademiji v Ljubljani je več let restavriral in kopiral srednjeveške freske po slovenskih cerkvah, kar je vplivalo na njegovo umetniško ustvarjanje. Postal je mojster grafičnih tehnik, izpopolnjeval se je tudi v Parizu. Pozneje se je posvetil še slikarstvu in kiparstvu.

13.

AVTOR: Vladimir Makuc (1928–2016)

NASLOV: Brajda s čukom

MOTIV: fantastična pokrajina z živalmi

TEHNIKA: disperzijska tempera, barvne voščene krede, pesek

ČAS: 2002

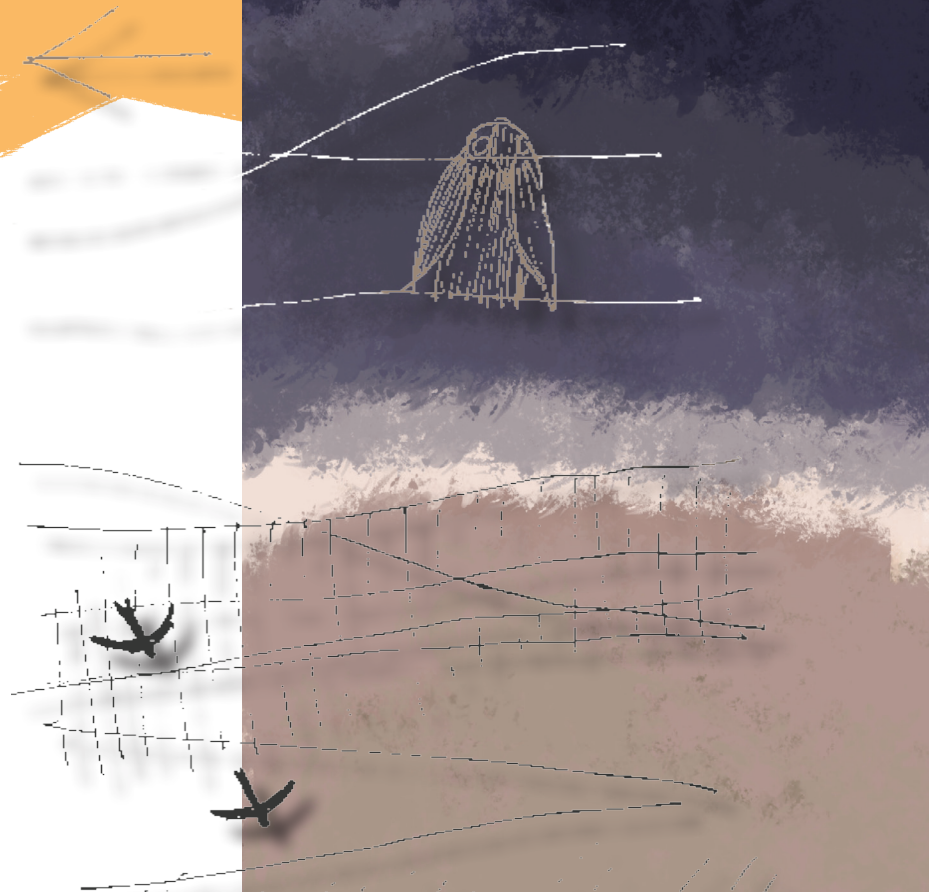
Poskusi doma z njegovo tehniko. Na lepenko najprej z lepilom (npr. Mekol) prilepi mivko. Razmaži lepilo in posuj mivko, ko se lepilo posuši pa otresi odvečno mivko. Nato s tempera barvami pobarvaj. Zatem vzemi belo in črno voščenko ter nariši črte in čuka ali pa kaj po svoji želji. Čestitamo! Ravno kar si uporabil mešano tehniko kolaža, slikanja in risanja ...

DISPERZIJSKA TEMPERA, BARVNE VOŠČENE KREDE, PESEK

Postopek v dveh korakih

1. disperzijska tempera, mivka

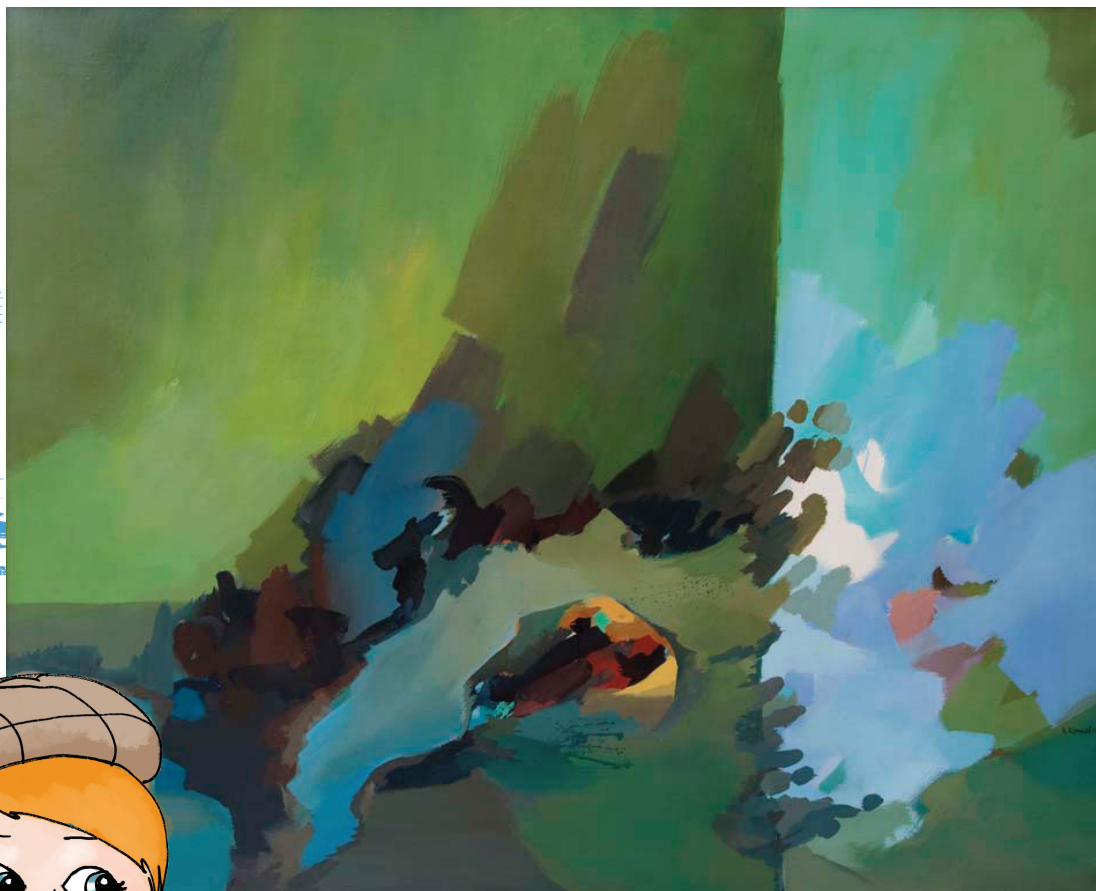
2. barvne voščene krede

14

Akril na platnu

Akril spada med bolj priljubljene barve, tako pri profesionalnih kot pri ljubiteljskih slikarjih. Barvilo veže vodotopna akrilna emulzija. Čeprav so manj bleščeči od oljnih barv, se hitreje sušijo, obenem pa so izredno obstojni in primerni za slikanje na različne podlage. Z dodajanjem gelov, past in lakov akrilnim barvam lahko poustvarimo učinek akvarela ali oljnih barv.

Silvester Komel (1931-1983)

Silvester Komel se je rodil v Rožni Dolini pri Gorici, kjer je živel in delal. Študiral je na likovni akademiji v Ljubljani, nato se je zaposlil kot likovni pedagog na osnovni šoli v Mirnu in zatem v Šempetru. V zgodnjem obdobju se je posvečal upodabljanju domače pokrajine, nato je začel razvijati abstraktno slikarstvo intenzivnih barv z močnimi svetlobnimi učinki.

Avtor

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1972

NEPREDMETNI

SLIKARSTVO

14.

AVTOR: Silvester Komel (1931–1983)

NASLOV: Rušena trdnost II.

MOTIV: nepredmetni

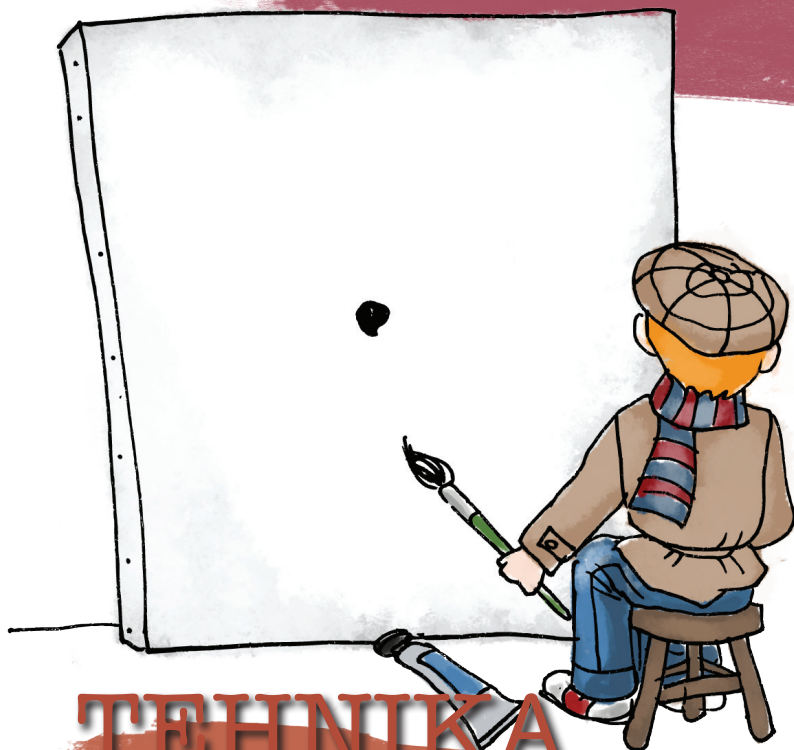
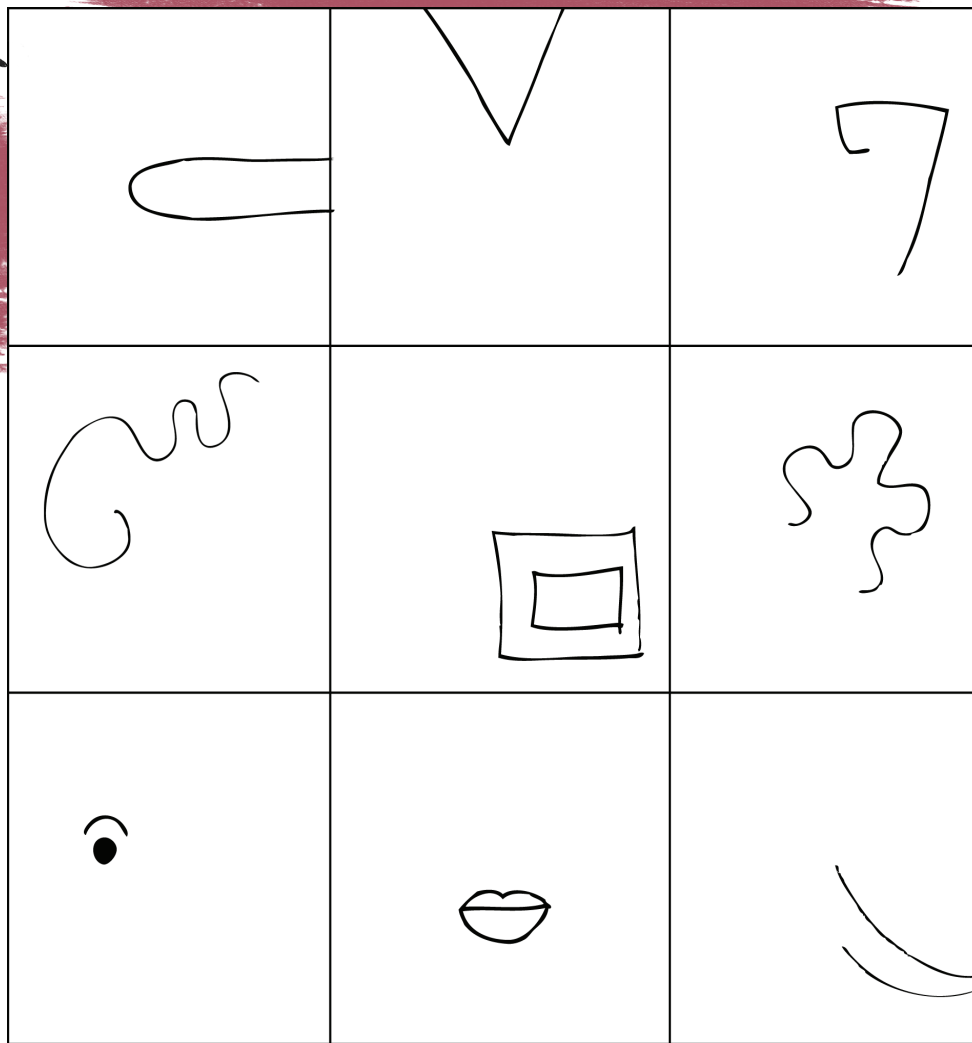
TEHNIKA: skril na platno

ČAS: 1972

V abstraktni likovni umetnosti je pomembna domišljija. Tu so črte, pika, oblike, liki ... naj ti spodbudijo domišljijo, da jo dokončaš v abstraktno likovno umetnino.

Seveda, ji dodaj še barve. Kaj je nastalo? Kaj vidiš? Kako se počutiš?

TEHNIKA

AKRIL NA PLATNO

15.

Grafika

Pojem grafika najpogosteje istovetimo z odtiskovanjem oziroma razmnoževanjem likovnih podob in besedil. Njen razvoj je povezan z odkrivanjem in uporabo tiskarskih orodij, ki so jih uporabljali za izdelavo prvih knjig, okraševanje tekstilnih izdelkov, oglasov. Starejše grafične tehnike so se ohranile predvsem po zaslugi umetnikov, ki so jih uporabljali zaradi vizualnih učinkov ali nižjih stroškov izdelave. Pri grafiki je osnova matrica, ki jo umetnik obdela z različnimi tehnikami, nanjo nanese barvo in jo ročno ali s pomočjo grafične preše odtisne na papir.

Avtor

Adriana Maraž (1931-2015)
Adriana Maraž se je rodila v Slovenski Bistrici, do konca druge svetovne vojne pa je živela v Italiji in potem na Goriškem, kjer se je začela ukvarjati z umetnostjo. Leta 1957 je diplomirala na ljubljanski likovni akademiji. Uveljavila se je kot najpomembnejša slovenska grafična umetnica in postala tudi članica umetniške skupine Grupa 67.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1971

TIHOŽITJE

GRAFIKA

15.

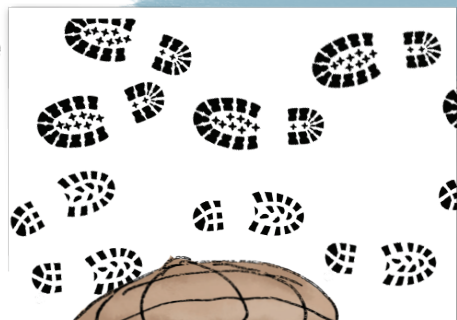
AVTOR: Adriana Maraž (1931–2015)

NASLOV: Mleko

MOTIV: tihožitje

TEHNIKA: barvna jedkanica tisk

ČAS: 1971

Monotipija je posebna tehnika, pri kateri ni mogoče dobiti več odtisov, ampak le enega, saj odtisnemo ali naslikamo sliko z gladke površine ali rišemo na zadnjo stran grafičnega lista, ki je položen na matrico z barvo. Preizkusi doma: na aluminijasto folijo slikaj s tempera barvami in vodo ter naslikano odtisni na papir. Zapomni si, vsakič bo enkratna.

TEHNIKA

BARVNA JEDKANICA TISK

Grafike podpišemo in napišemo tudi tehniko, npr.:
MONOTIPIJA, Na travniku - Jaka Tominc, 2018

16

Kiparstvo v kamnu

Grobe naravne kamne umetnik oblikuje z orodjem in pri tem odstranjuje material do želene oblike kipa. Arheološke najdbe in kiparska dela s celega sveta nam pričajo, kako so kipi v kamnu obstojni. Na Gradu Kromberk hranimo kamnite spomenike v lapidariju na vhodu in v amfiteatru, kiparska dela pa so tudi v stalni zbirki v prvem nadstropju.

Avtor

Janez Lenassi (1927-2008)

Janez Lenassi se je rodil v Opatiji, kiparstvo je študiral na ljubljanski akademiji. Leta 1961 je s kiparjem Jakobom Savinškom organiziral umetniški simpozij Forma viva v Portorožu. Posvečal se je predvsem abstraktnemu kiparstvu, izdelal je tudi številne javne spomenike, med drugim spomenik prvemu slovenskemu letalcu Edvardu Rusjanu v Novi Gorici.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1974

NEPREDMETNI

KIPARSTVO

16.

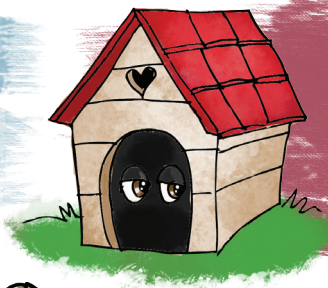
AVTOR: Janez Lenassi (1927–2008)

NASLOV: Burja

MOTIV: nepredmetni

TEHNIKA: istrski kamen

ČAS: 1974

Stoječe kamnite skulpture. Poišči kamne različnih velikosti in oblik, vendar je najboljše, da so ploščati. Sestavljaš jih drug na drugega. Poskusi jih sestaviti več, kot sta jih Vili in Nikoleta, več kot 7 kamnov. Prava umetnost ravnotežja!

TEHNIKA

ISTRSKI KAMEN

17

Kiparstvo v glini

Glina je primerna za kiparstvo, ker je gnetljiva in jo lahko svobodno oblikujemo. Modeliramo jo z rokami in drobnim orodjem. To je najstarejši material za izdelavo uporabnih predmetov in kipov, ki so lahko sestavljeni iz enega ali več kosov. Glina je primerna za manjše kipe, z njo umetniki velikokrat ustvarijo osnutke za bolj zahtevna kiparska dela. Ko jo žgemo, torej pečemo v posebnih pečeh, postane trda.

Avtor

Darko Bevilacqua (1948-1991)
Darko Bevilacqua se je rodil v Biljah, v Gorici je obiskoval umetniško srednjo šolo. Delal je v ateljejih različnih uglednih umetnikov, veliko je študijsko potoval po Evropi, naselil pa se je v Čedadu. Ustvarjal je večinoma v glini po vzorih antične grške, langobardske in bizantinske umetnosti, v povezavi z sodobnim kiparstvom.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1988

NABOŽNI - SVETA
DRUŽINA

KIPARSTVO

17.

AVTOR: Darko Bevilacqua l (1948-1991)

NASLOV: Sveta družina

MOTIV: nabožni - Sveta družina

TEHNIKA: žgana glina

ČAS: 1988

BREMENSKI
MESTNI GODCI,
pravljica bratov Grimm

Ne glede na to, kako se med seboj razlikujejo, se živali zberejo skupaj ter se podajo na pot. Skupaj potujejo ostareli osel, pes, mačka in petelin.

Poišči knjigo ali jo poslušaj s pomočjo QR kode. Zgodbe pomagajo umetnikom pri ustvarjanju motiva in obratno, umetnost pomaga pri ustvarjanju zgodb.

Poskusi sestaviti zgodbo po navdihu ob kipu svete družine!

TEHNIKA

ŽGANA GLINA

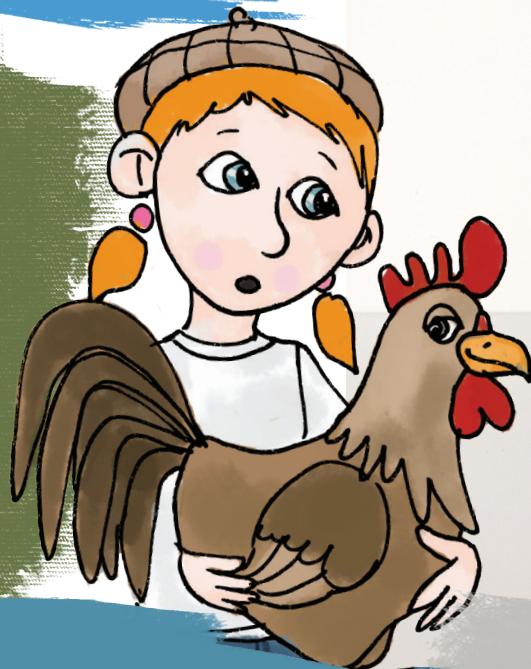
18.

Kiparstvo v bronu

Bron je najstarejša in še vedno najbolj priljubljena kovina za izdelavo skulptur. Pri tem postopku bron v tekočem stanju vlijemo v kalup, ki vsebuje votel prostor želene oblike, in nato pustimo, da se strdi. Odlitek se nato izvrže in dokončno obdela.

Avtor

Vasja Žbona (1945-2013)
Vasilij ali Vasja Žbona se je rodil v Mirnu. Risanja ga je najprej učil slikar Silvester Komel. Leta 1965 se je preselil v Pariz, kjer je preživel večji del svojega življenja. Učil se je pri kubanskem nadrealističnem kiparju Augustínu Cárdenasu. Nato je postal njegov asistent in ob tem razvijal svoj lastni opus.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

2005

ŽIVAL

KIPARSTVO

18.

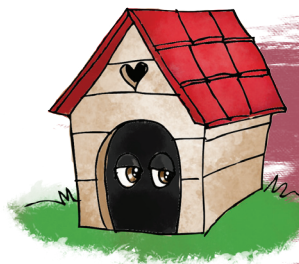
AVTOR: Vasilij Žbona (1945–2013)

NASLOV: Ptica

MOTIV: žival

TEHNIKA: vlietek v bron

ČAS: 2005

Pripravili si bomo kalup iz gumijastih rokavic.

Zmešaj mavec z vodo in vlij v rokavico, zaveži z elastiko. Ko se strdi, rokavico odstranimo ...

Kikiriki...

Kaj se vam zdi?
Poslikajte s tempera barvami.

1.

2.

3.

TEHNIKA

ULIVANJE

19.

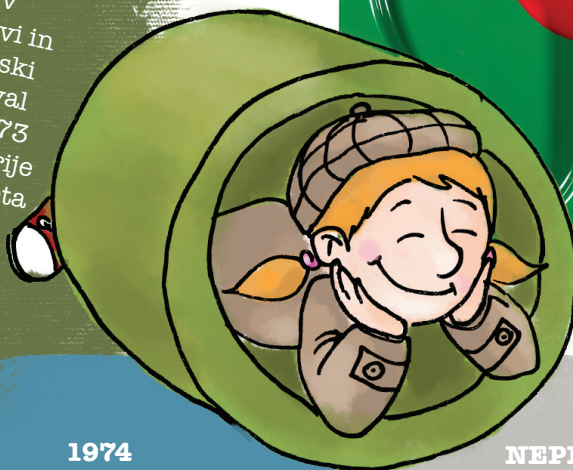
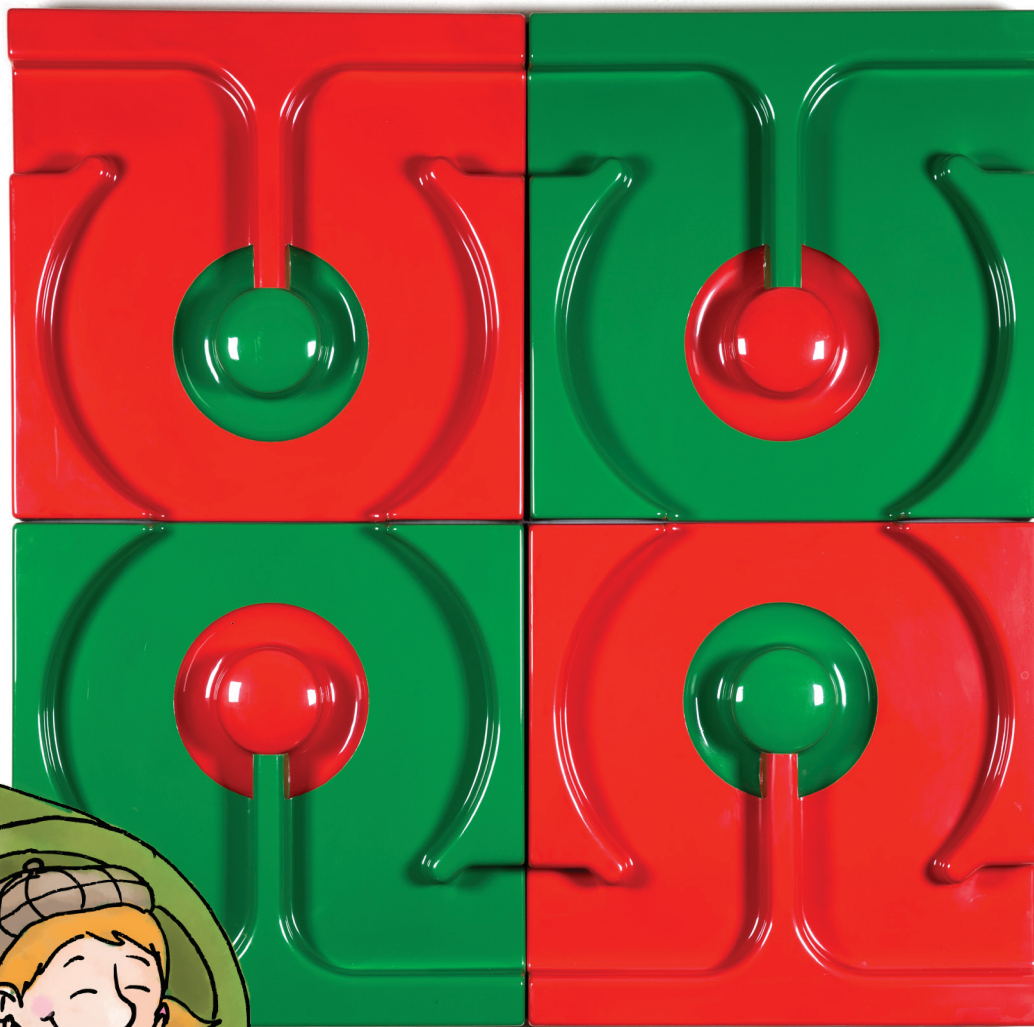
Reliefno kiparstvo

Reliefno kiparstvo je vmesni člen med slikarstvom in kiparstvom, ker je vezano na podlago. Glede na globino ločimo več tehnik, najbolj znani pa so nizki, srednji in visoki relief. V 20. stoletju se poleg klasičnih materialov (les, kamen, slonova kost) v umetnosti začne uporabljati tudi plastika oz. poliester. V primeru likovnega dela na desni strani gre za kombinacijo visokega in globokega reliefa.

Avtor

Danilo Jejčič (1933)

Danilo Jejčič se je rodil v Ajdovščini, kjer še vedno živi in dela. Študiral je na ljubljanski akademiji, nekaj let je deloval kot likovni pedagog. Leta 1973 je postal kustos Pilonove galerije v Ajdovščini, ki jo je vodil do leta 1996. Ustvarjal je v različnih žanrih, najbolj se je uveljavil kot grafični umetnik in mojster geometrične abstrakcije.

GALERIJA PRIMORSKIH
LIKOVNIH UMETNIKOV

1974

NEPREDMETNI

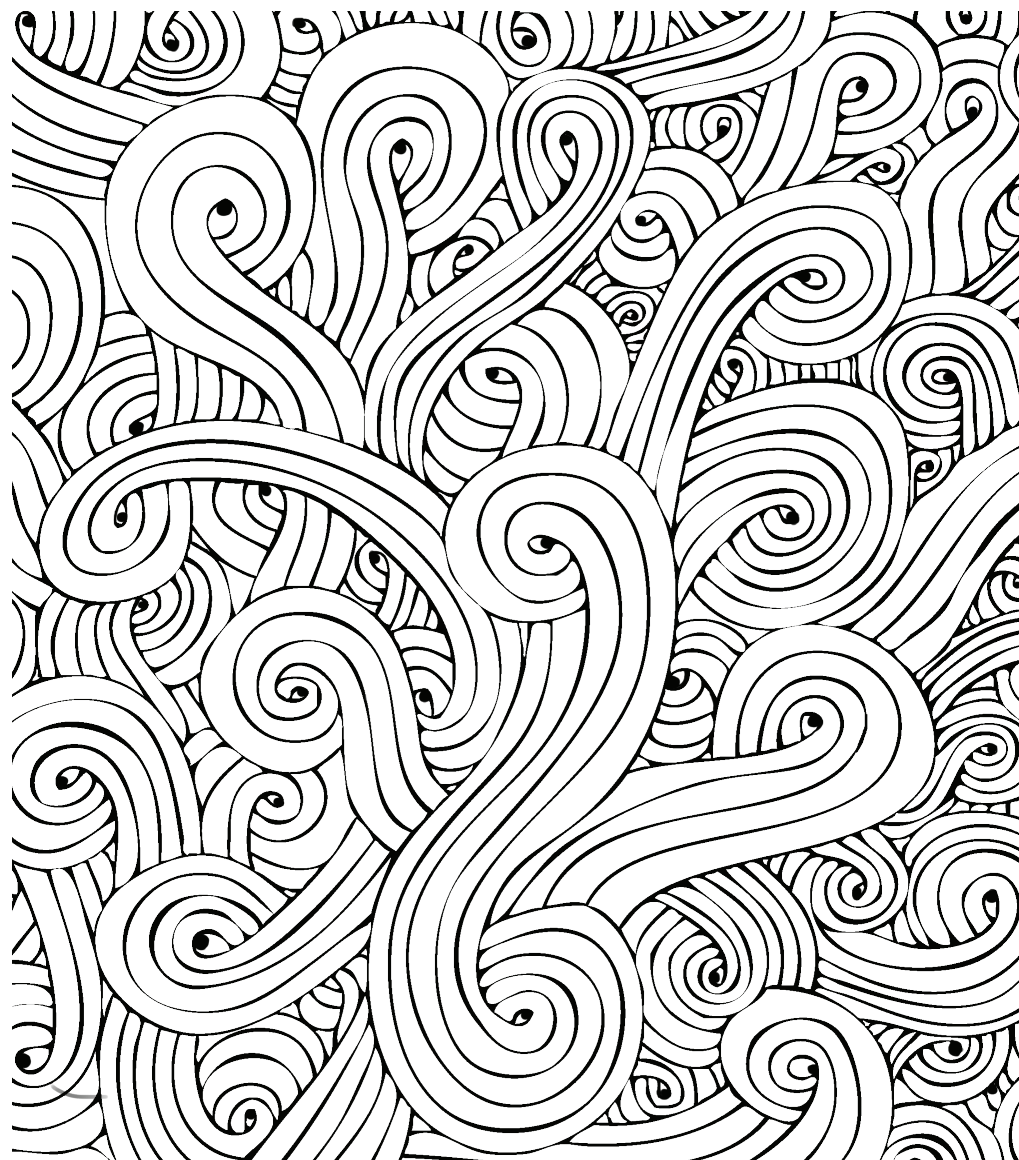
KIPARSTVO

19.

AVTOR: Danilo Jejčič (1933)
NASLOV: Kompozicija z rdeče-zelenim
elementom
MOTIV: nepredmetni
TEHNIKA: relief, lakiran poliester
ČAS: 1974

Uporabi rdečo,
zeleno in belo
(pustiš belo
- prazno) ter
pobarvaj vsako
polje z drugo
barvo v Op Art
tehniki!

TEHNIKA

RELIEF

... Vili in Nikoleta sta preiskala vsak kotichek prvega nadstropja Gradu Kromberk. Koliko zanimivosti in koliko novega sta našla. V drugem nadstropju sta videla razstave, ki pripovedujejo o zgodovini naših krajev in življenju nekoč ... “Zanimivo! To bova kdaj drugič raziskala!” je pametoval Vili. “To je res, Vili, vendar morava poiskati še eno stvar ...” je dodala Nikoleta. “Družinski grb Coronini Cronberg!” sta zaklicala v en glas. “Pranoni Julijani morava povedati, da je še vedno na gradu,” je dodala Nikoleta.

Kje je grb postavljen?

Iz česa je narejen?

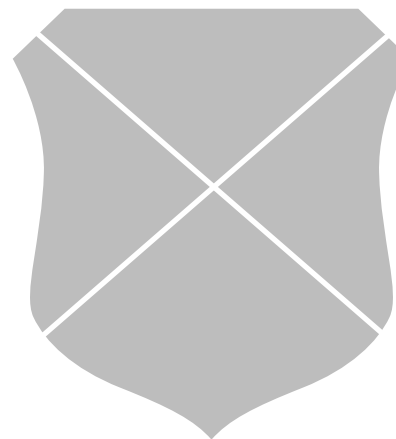
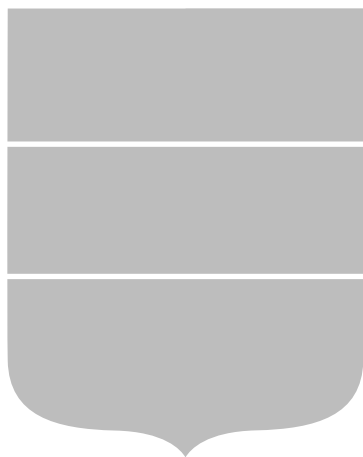
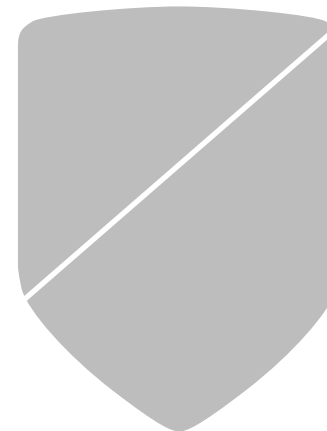
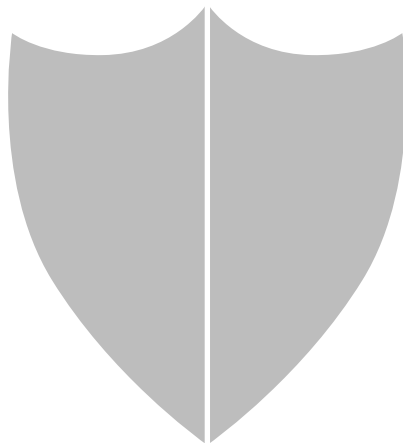
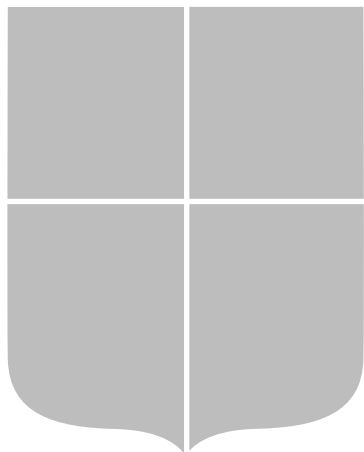
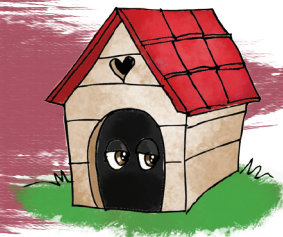
Kaj smo že ugotovili, da predstavlja?

Grb rodbine Coronini

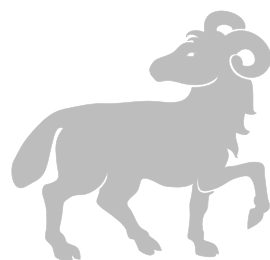
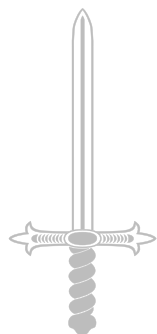
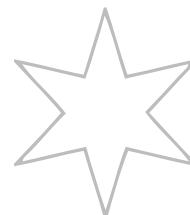
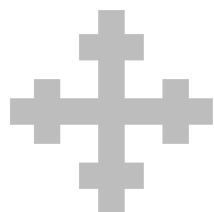
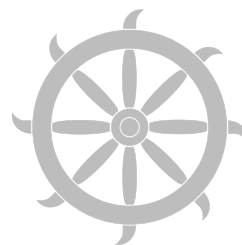
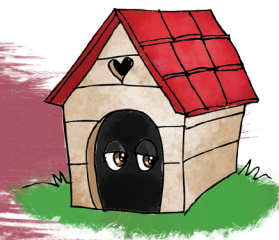
Med spodnjimi predlogi najprej izberi obliko grba. Grb lahko tudi razdeliš na enega od predlaganih načinov s pomočjo črt. Bodi pozoren, na prave grbe sodijo samo določene barve: rumena (za zlato), bela (za srebrno), rdeča, modra, črna in zelena. Grbu lahko dodaš tudi risbo priljubljene živali ali predmeta.

Grbu lahko dodaš tudi risbo priljubljene živali
ali predmeta.

Če želiš izvedeti več o grboslovju
in o tem, kako je grb sestavljen,
obišči spletno stran društva
Heraldica Slovenica:
<http://www.grboslovje.si/grb.php>

Detektiva Vili in Nikoleta na Gradu Kromberk

Poučna ustvarjalna zgodba za otroke in starše

Zasnovala, ilustrirala in oblikovala: **Nataša Gregorič, MFA**

Avtorji besedil: **Katarina Brešan, Nataša Gregorič, David Kožuh**

Uredil: **David Kožuh**

Lektoriranje: **Petra Kavčič**

Fotografije likovnih del iz zbirke Goriškega muzeja: **Katarina Brešan**

Naslovna fotografija: **Katarina Brešan**

Fotografija slike Franja Goloba, naloga št. 11, slika št. 3: **Tomo Jeseničnik**

Fotografija avtoportreta Avgusta Černigoja, naloga št. 8: **Aleksander Jesenovec**

Tisk: **Tiskarna Print point d.o.o.**

Naklada: **100**

Izdal in založil: **Goriški muzej**

Zanj: **Vladimir Peruničič**

Nova Gorica, 2019

goriški muzej

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

73/76(02.053.2)

BREŠAN, Katarina

Detektiva Vili in Nikoleta na Gradu Kromberk : poučna ustvarjalna zgodba / [avtorji besedil Katarina Brešan, Nataša Gregorič, David Kožuh] ; ilustrirala Nataša Gregorič ; [fotografije likovnih del iz zbirke Goriškega muzeja Katarina Brešan, fotografija slike Franja Goloba, naloga št. 11, slika št. 3 Tomo Jeseničnik, fotografija avtoportreta Avgusta Černigoja, naloga št. 8 Aleksander Jesenovec]. - Nova Gorica : Goriški muzej, 2019

ISBN 978-961-6201-80-3

1. Gl. stv. nasl. 2. Gregorič, Nataša, 1972- 3. Kožuh, David

COBISS.SI-ID 303587328

Pričujoča poučna ustvarjalna zgodba je namenjena otrokom, starejšim od 6 let. Z njo otroci sami ali v družbi staršev/ skrbnikov raziščejo bogato stalno zbirko na Gradu Kromberk. Kar devetnajst nalog jih bo popeljalo po celotni zbirki, ob tem pa se bodo lahko naučili tudi nekaj osnov umetnostne zgodovine. Umetniki so predstavljeni s krajšimi življenjepisi, likovne tehnike in motive pa bodo spoznavali z reševanjem nalog. Raziskovanje umetnosti je lahko poučno, naj bo s pomočjo te knjižice tudi igrivo in ustvarjalno!

David Kožuh, višji kustos pedagog

goriški muzej

9 780201 379624 5 €